

SADMIR KAROVIĆ*, SUAD ORLIĆ**

Otkrivačka, istražna i dokazna uloga ovlaštenih službenih osoba u kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini

Sažetak

Poštujući prirodu poslova i zadataka, sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela, primarna je aktivnost policije odnosno ovlaštenih službenih osoba koje imaju realnu mogućnost da svojom neposrednom nazočnošću na terenu ili posrednim putem prikupe inicijalne ili početne obavijesti o postojanju određenog kaznenog djela. Reformacijski procesi kaznenog postupnog zakonodavstva posljednja dva desetljeća ne samo u Bosni i Hercegovini već i u regiji, imaju za posljedicu uvođenje i primjenu novih pravnih instituta svojstvenih za anglosaksonsku pravnu tradiciju. Slijedom naprijed navedenog, reformirano kaznenoproceno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine pretrpjelo je značajne izmjene u istrazi, prihvatanjem tužiteljskog koncepta istrage koji se zbog izuzetno proaktivne uloge policije u istrazi, naziva još i tužiteljsko – policijski koncept istrage. Otkrivačka uloga policije inicijalna je aktivnost usmjerena na zadovoljenje standarda osnove sumnje neophodnog za pokretanje i provođenje istrage. Tužiteljsko – policijski koncept istrage značajne je istražno dokazne aktivnosti povjerio na provedbu ovlaštenim službenim osobama pod upravljачko – nadzornom ulogom ovlaštenog tužitelja, iz čega proizlazi njihova izrazito proaktivna uloga u istrazi. Zakonom propisana prava i dužnosti ovlaštenih službenih osoba predstavljaju normativni okvir za neposredno postupanje u vezi otkrivanja, istraživanja i dokazivanja kaznenih djela. Također, demokratski koncept rada policije ali i drugih subjekata/agencija za provođenje zakona, obvezuje na dosljednu primjenu zakona s jasno izraženom tendencijom humanizacije u postupanju i zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda svakoga pojedinca.

ključne riječi: *policija, tužiteljstvo, tužiteljsko – policijski koncept istrage, ovlaštene službene osobe.*

---

* doc. dr. sc. Sadmir Karović, Pravni fakultet, Sveučilište u Travniku.

** doc. dr. sc. Suad Orlić, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona.

1. OPĆE NAPOMENE O ULOZI OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA

Nema dvojbe da policija i druge agencije za provođenje zakona (porezna uprava, carinska služba i dr.) imaju izuzetno važnu ulogu u provođenju zakona na planu energične i učinkovite borbe protiv svih oblika kriminaliteta, a posebno specifičnih oblika organiziranog kriminaliteta kao pošasti suvremenog doba. Adekvatnost ili neadekvatnost državne (re)akcije na kriminalitet između ostalog očituje se i operacionalizira u praktičnom smislu djelovanjem ovlaštenih službenih osoba koje je neposredno determinirano i uvjetovano zakonom, prije svega odredbama Zakona o kaznenom procesnom pravu kao *lex generalis*, te odredbama Zakona o policijskim službenicima kao *lex specialis*, ali i drugim zakonima koji se neposredno odnose na prirodu konkretne stvari koja je predmet profesionalnog zanimanja i postupanja. Etimološki promatrano, termin policija¹ potiče od grčke riječi *politeia* – državna uprava, državna služba unutarnje uprave, mjerodavna za poslove zaštite javnog poretka, sprječavanje i suzbijanje kriminaliteta te održavanje javnog poretka. (Bošković, 1999:253) Promatrano kroz povijest, u različitim povijesnim razdobljima, uloga i položaj ovlaštenih službenih osoba mijenjali su se prihvaćajući prije svega normativni (kaznenoprocetni) okvir za neposredno djelovanje u praktičnome smislu.

U tome kontekstu, za ovlaštene službene osobe koje imaju status policijskih službenika odnosno zakonski propisano pravo i dužnost primjene policijskih ovlaštenja na planu provođenja zakona, možemo konstatirati da su one na određen način bile izvršni servis sudu i tužiteljstvu u svezi realiziranja i provođenja određenih aktivnosti operativnog karaktera (realiziranje naredbi i zahtjeva tužiteljstva i suda i dr.). U svim pravnim sustavima određuje se u kojim je situacijama dozvoljena uporaba sredstava prisile, a za uporabu vatrenog oružja vrijede posebno stroga ograničenja u svim zemljama. (Ignjatović, 2018:161) Pored jasne i nedvosmislene zakonom propisane upravljačke ili zapovjedne i nadzorne uloge odvjetništva ali i suda u odnosu na ovlaštene službene osobe i njihovo cjelokupno djelovanje u istrazi, evidentno je da i ovlaštene službene osobe imaju realnu mogućnost predlaganja određenih kaznenoprocetnih radnji istražno – dokaznog karaktera, te se na taj način nameću kao važan partner (akter) u kreiranju učinkovite i energične borbe protiv kriminaliteta. Praktično je nemoguće zamisliti djelotvorno i zakonito funkcioniranje i egzistiranje institucionalne borbe protiv kriminaliteta, posebno specifičnih oblika organiziranog kriminaliteta bez adekvatne odnosno izuzetno važne proaktivne uloge ovlaštenih službenih osoba na planu otkrivanja, istraživanja i dokazivanja kaznenih djela. Također, suvremene tendencije humanizacije u vezi primjene kaznenoprocetne represije posebno apostrofiraju humano postupanje i specifičan odnos kada su u pitanju maloljetnici odnosno maloljetnički kriminalitet ili delinkvencija. U svezi naprijed navedenog, čak je i u terminologijskom smislu prepoznatljiva diferencijacija specifičnih termina koji se rabe u odnosu na maloljetnike kao izraz posebnog kaznenoprocetnog položaja i terminologijske privilegije. (Škulić, 2011:26)

Poštujući posljednju generalnu reformu kaznenog zakonodavstva Bosne i Hercegovine koja određuje kaznenoprocetni okvir djelovanja, ulogu ovlaštenih službenih osoba prije svega je potrebno promatrati, pored njezine primarno otkrivačke uloge u obavljanju redovnih poslova i zadataka, kroz njihovu izrazito proaktivnu ulogu u istrazi ali i dokaznom postupku

¹ Policija je jedan složen, specifičan i dinamičan izvršni organ vlasti, odnosno vlade koji je zadužen za održavanje unutarnje sigurnosti u društvu uz korištenje legitimne uporabe sredstava prinude i pridržavanje strogo etičko profesionalnih principa u obnašanju svoje dužnosti.

gdje se učestalo pojavljuju kao svjedoci u kontekstu provođenja određenih dokaznih radnji (primjena istražnih i posebnih istražnih radnji i dr.). Demokratski koncept rada subjekata za provođenje zakona, između ostalog, zasniva se i na proaktivnoj ulozi svih društvenih subjekata i građana koji su involvirani u proces implementiranja i operacionaliziranja preventivno – zaštitne funkcije kaznenog prava u praktičnom smislu. (Karović, Simović, 2019:65) Općepoznato je da je sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela primarna aktivnost ovlaštenih službenih osoba koja proizilazi iz njihove prirode poslova i zadataka. Otkrivačka uloga ovlaštenih službenih osoba predstavlja inicijalnu aktivnost neophodnu za postojanje standarda osnove sumnje kao neophodnog uvjeta za tužiteljevo pokretanje i provođenje istrage u vezi s postojanjem konkretnog kaznenog djela.

Također, ukupna preventivna djelatnost posebno je važna aktivnost ovlaštenih službenih osoba koju je potrebno akcentirati s obzirom na to da se u demokratski uređenim i razvijenim državama upravo afirmira i promovira ova suradnja i koordinacija aktivnosti, posebno u dijelu koji se odnosi na partnerstvo s građanima i drugim društvenim subjektima (mediji, škola, religijske zajednice, sportske udruge, nevladin sektor i dr.) u svezi jačanja svjesnosti o štetnosti kriminaliteta i važnosti prijavljivanja kaznenih djela. Tipični primjeri za ovakvo, policijsko preventivno djelovanje jesu kaznena djela vezana uz nasilničko ponašanje i krađe, kao i kaznena djela u svezi s motornim vozilima. (Begović, 2014:99) U obavljanju redovitih poslova i zadataka poštujući stvarnu i mjesnu nadležnost u vezi sprječavanja i otkrivanja kaznenih djela, ovlaštene službene osobe postupaju samostalno (operativna samostalnost) i neovisno tj. bez nadzora i rukovođeće (upravljačke/rukovoditeljske) uloge tužitelja. Slijedom naprijed navedenog, ovlaštene službene osobe imaju realnu mogućnost da svojom neposrednom nazočnošću na terenu ili eventualno posrednim putem, pravovremeno prepoznaju i identificiraju određena rizična ponašanja ili ponašanja kojima se krše propisi odnosno zakon, te reaguju na način kako je to zakonom propisano. Također, ono što je izuzetno važno naglasiti jest to da je prikupljanje inicijalnih ili početnih obavijesti odnosno informacija i podataka koji upućuju na postojanje određenog kaznenog djela jedna od ključnih zadaća ovlaštenih službenih osoba.

Reformski procesi posljednja dva desetljeća neposredno su uključili i cjelokupan rad subjekata/agencija za provođenje zakona s posebnim akcentom na ograničenost primjene kaznenopravne represije, kao i afirmaciju i promociju osnovnih ljudskih prava i sloboda svakog pojedinca odnosno građanina bez obzira na njegovu nacionalnu, etničku, vjersku ili rasnu pripadnost. Načelo poštovanja ljudskih prava zahtijeva također da se prilikom izbora sredstava suzbijanja nedozvoljenog ponašanja preferiraju ona sredstva kojima se najmanje zadire u prava i slobode čovjeka (Stojanović, 2016:47). Tendencija humanizacije suvremenog kaznenog prava, uključujući njegova sastavna tri (pod)sustava: materijalno, procesno i izvršno kazneno pravo; neposredno se odrazila i na rad policije i neposredno postupanje ovlaštenih službenih osoba u vezi humanog postupanja i tretmana. Paralelnom analizom načela djelovanja policijskih agencija na teritoriju država nastalih raspadom bivše SFRJ, evidentno je da je demokratski koncept rada policije zamijenio otprije prisutan tradicionalni ili klasični koncept rada policije s posebnim naglaskom na humano postupanje gdje se građanin pojavljuje kao aktivni i pasivni sudionik svih društvenih procesa. U demokratskim društvima, kao i u onima koja se tek razvijaju, ne postoje objektivni razlozi za nesklad između interesa koji se nalaze u osnovi djelovanja državnih tijela i interesa građana, odnosno općedruštvenih interesa. (Krivokapić, 2006:255) S tim u vezi, primjena represije limitirana je restriktivnim zakonskim uvjetima (element razmjernosti u primjeni sredstava prisile, prava osumnjičene

odnosno optužene osobe, zakonito prikupljanje dokaza i dr.) i usmjerena na zadovoljenje ili postizanje legitimnog zakonskog cilja. U znanstveno – stručnim krugovima i raspravama u posljednje se vrijeme navodi možebitno i pretjerano naglašavanje prava osumnjičenog odnosno optuženog, i ograničenost kaznenopravne represije; a pritom se neopravdano zanemaruje učinkovito i zakonito dokazivanje kaznenih djela, posebno kada se radi o specifičnim oblicima organiziranog kriminaliteta (zlouporaba opojnih droga, trgovina ljudima, gospodarski i financijski kriminalitet, terorizam, međunarodna trgovina umjetninama, ljudskim organima, oružjem i dr.). Naime, postavlja se pitanje razmjernosti adekvatnosti državne reakcije na kriminalitet polazeći od normativnog (kaznenoprocenog) okvira djelovanja subjekata/agencija za provođenje zakona u vezi s posjedovanjem odgovarajućih ili realnih zakonskih mogućnosti i kapacitetom na planu suzbijanja sve kompleksnijih fenomenoloških oblika organiziranog kriminaliteta.

Međutim, i dalje ostaje otvoreno i aktualno pitanje neovisnosti i operativne samostalnosti policije kao subjekta/agencije za provođenje zakona i mogućeg utjecaja politike na kreiranje određenih destruktivnih procesa i selektivne primjene zakona, ne samo u Bosni i Hercegovini već i u regiji. Također, ključni važni aspekti zapošljavanja i prijama mladih policajaca i inspektora odnosno njihov izbor i selekcija, zatim postupak profesionalnog napredovanja u karijeri (unaprjeđenja u viši čin) i kadrovski raspored – ostaju pod znakom pitanja i pod lupom zanimanja opće javnosti u smislu mogućeg utjecaja politike. S tim u vezi, reformacijski procesi policije nisu u dovoljnoj mjeri obuhvatili aspekt stručne osposobljenosti i profiliranosti policijskih službenika, posebno kada su u pitanju kompleksne istrage gospodarskog odnosno financijskog kriminaliteta, kaznena djela terorizma i dr. Posljedice nestručnog djelovanja ovlaštenih službenih osoba u vezi s provođenjem određenih istražno – dokaznih aktivnosti, kao i neadekvatno tužiteljevo rukovođenje istragom, izuzetno su negativne iz više razloga (nedostatak dokaza i oslobađajuće presude, stvaranje nepovjerenja građana u rad policije i tužiteljstva i posljedično tome – izazivanje osjećaja nesigurnosti kod građana i dr.). Kada je u pitanju Bosna i Hercegovina, poseban problem u policijskoj profesiji, kao sofisticiranoj društvenoj djelatnosti, s aspekta učinkovite preventivne, te otkrivačko – istraživačke i dokazne aktivnosti, predstavlja nevođenje brige rukovodećih osoba u policijskim strukturama o adekvatnoj profiliranosti, odnosno propisivanju odgovarajuće vrste i stupnja stručne spremlje policijskih kadrova za obavljanje povjerenih poslova i zadataka.

Naime, nepropisivanje optimalne vrste i stupnja stručne spremlje kao neophodan uvjet² za obavljanje određenih poslova i zadataka na svim razinama policijskog djelovanja, posebno istražitelja, dovodi u pitanje stručnu osposobljenost ovlaštenih službenih osoba prilikom izvršavanja svih povjerenih poslova i zadataka s posebnim naglaskom na složene poslove i zadatke. Dodatni policijski tečajevi koji obuhvaćaju osnovnu policijsku obuku, kao i dodatne specijalističke obuke iz pojedinih područja ne mogu zamijeniti sveučilišno obrazovanje. Usporedbe radi, ako uporedimo policiju s tužiteljstvom i sudom u tom kontekstu, apsurdno bi bilo i nedopustivo da tužitelj ili sudac nemaju završen pravni fakultet, već imaju završen neki drugi nesrodan fakultet i dopunski tečaj iz područja prava. U policijskim strukturama kao istražitelji rade brojne osobe koje nisu završile adekvatne ili srodne fakultete (poljoprivredni fakultet, strojarstvo, rudarski fakultet, zatim profesori sporta, pedagogije i dr.). Ovaj problem

² Iznimku predstavlja Županija Sarajevo s obzirom na to da je u Pravilniku o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta propisana vrsta i stupanj stručne spremlje.

neprofiliranosti policijskog kadra ne treba uporno "stavljati pod tepih" jer je evidentno da je jedan od bitnih segmenata za poboljšanje kako preventivne, tako i otkrivačke, istražne i dokazne uloge policije u kaznenom postupku. U vezi s navedenim, jedan od prijedloga *de lege ferenda* za unaprjeđenje i postizanje veće učinkovitosti u radu policije, odnosno podizanju kvalitete u pogledu otkrivačke, istražne i dokazne uloge policije u kaznenom postupku jest potreba da se provede profiliranje policijskog kadra (s posebnim naglaskom na policijske istražitelje), odnosno prilagođavanje stručne spreme prirodi policijskih poslova i zadataka. U tome smislu, na tragu navedenog prijedloga *de lege ferenda*, primarno profilirani policijski kadrovi za najveći djelokrug policijskih poslova i zadataka trebaju biti pravne, kriminalističke i ekonomske struke, uz prihvaćanje potrebe angažiranja i drugih kadrova za određene policijske poslove i zadatke kao što su vještaci prometne, strojarske, kemijske, biološke struke; te drugih potrebnih struka (u okviru kriminalističke tehnike i laboratorijskih policijskih poslova za potrebe raznih vještačenja, te za potrebe rada u određenim resorima/službama).

Pored navedenog, za potrebe obavljanja specifičnih poslova rada s maloljetnicima i žrtvama nasilja, kao i obavljanja stručnih psiholoških razgovora s privedenima, odnosno osumnjičenima ili osobama lišenima slobode prema kojima se određuje policijski pritvor³, potreban je i angažman stručnih osoba psihološko – pedagoške struke, ali u statusu državnih službenika s posebnim ovlaštenjem, kao i angažman službenika informacijske struke u okviru borbe protiv *cyber* kriminala. Uvođenje profiliranja policijskog kadra potrebno je provesti na dvije razine, odnosno i na eksternoj i na internoj liniji, tako da bi se u okviru eksterne linije (koja se realizira u okviru provođenja natječajne procedure za prijam policijskih službenika – kadeta i mlađih inspektora), kao i u okviru interne linije profiliranja policijskog kadra (koja se provodi u okviru školovanja policijskih službenika uz rad s jasno preciziranim vrstama visoke stručne spreme za daljnje napredovanje u službi) trebalo pridržavati navedenog kriterija profiliranja policijskog kadra prilagodbom stupnja (visoke) stručne spreme prirodi policijskih poslova i zadataka. Ovako obavljeno profiliranje policijskog kadra bez ikakve bi sumnje u budućnosti polučila daleko bolje rezultate u radu policije i podigla kvalitetu rada policije u svim aspektima njezina djelovanja. Drugim riječima, takva promjena u profiliranju policijskog kadra u konačnici poboljšala bi preventivnu ulogu policije u smislu djelotvornije prevencije u svim sigurnosnim segmentima njezina rada. Također, ovakvo bi profiliranje policijskog kadra podiglo i otkrivačku, istražnu i dokaznu ulogu policije u kaznenom postupku na veću razinu kvalitete; tako da bi ovako profilirana policija⁴ s tužiteljem kao rukovoditeljskom osobom u istrazi, postigla kvalitetnije provedene istrage s prikupljanjem pravno relevantnih činjenica, odnosno kvalitetnih (neoborivih, ili u većoj mjeri inkriminirajućih) dokaza – što bi prema konačnom ishodu kaznenog postupka stvorilo bolju sliku o radu policije i tužiteljstva s većim brojem osuđujućih i manjim brojem oslobađajućih presuda.

---

³ Policijski pritvor u kaznenom procesnom zakonodavstvu u Bosni i Hercegovini traje 24 sata. Izuzetak od ovog pravila odnosi se na osobu(e) osumnjičenu(e) za kazneno djelo terorizma u odnosu na koju(e) policijski pritvor traje do 72 sata (vid. čl. 139. st. 1. i 2. ZKP BiH).

⁴ Policija, zbog svoje važnosti, odnosno opsega i specifičnosti poslova koje obavlja u predistražnom i istražnom, odnosno kaznenom postupku, ima ulogu pomoćnog tijela kaznenog pravosuđa i predstavlja tijelo kaznenog pravosuđa u širem smislu. Takva uloga policije ukazuje na još veću potrebu adekvatne profiliranosti policijskog kadra kao uvjeta za postizanje učinkovitijih rezultata na planu prevencije, kao i u otkrivačko – istražnoj i dokaznoj aktivnosti u predistražnom i kaznenom postupku.

2. TUŽITELJSKO – POLICIJSKI KONCEPT ISTRAGE Š POSEBNIM OSVRTOM NA RUKOVODITELJSKO – NADZORNU ULOGU TUŽITELJA U ODNOSU NA OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE

Usporednom analizom policijskih sustava država iz okruženja (Srbija, Crna Gora, Hrvatska, Slovenija, Makedonija) ali i šire, evidentno je da je sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela primarna aktivnost policije odnosno ovlaštenih službenih osoba s akcentom na prevenciju kriminaliteta. Uvijek je u pitanju osiguranje osnovnih uvjeta egzistencije datoga društva, a to su čovjek i njegova prava te integritet osnovnih institucija u kojima je društvo organizirano (država, obitelj i dr.). (Bačić, 1998:6) Val reformi kaznenog procesnog zakonodavstva na području bivše SFRJ rezultirao je značajnim ili radikalnim izmjenama koncepta istrage, napuštanjem sudskog koncepta istrage, te uvođenjem i primjenom tužiteljskog koncepta istrage koji se zbog proaktivne uloge policije naziva još i tužiteljsko – policijski koncept istrage. Također, usvajanjem i stupanjem na snagu novih zakona o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini na sve četiri razine, poštujući ustavnopravno ustrojstvo države, evidentno je da je kaznenoproceno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine pretrpjelo značajne ili radikalne izmjene, s tendencijom da se prihvaćanjem novih kaznenoprocenih rješenja afirmiraju i promoviraju standardi u svezi sa zaštitom osnovnih ljudskih prava i sloboda kao i učinkovitosti kaznenog postupka. Analizom odredbi zakona o kaznenom postupku možemo konstatirati da je identična situacija kada su u pitanju države iz neposrednog okruženja. Međutim, pored činjenice da je tužiteljski koncept istrage svojstven za anglosaksonski pravni sustav, evidentno je da je ovaj koncept istrage u reformskim procesima prihvaćen i u nekim nacionalnim sustavima europskog kontinentalnog prava čime spomenuti koncept istrage dobiva svoju univerzalnost. (Karović, 2019:66) Tužiteljsko – policijski koncept istrage značajne je istražno - dokazne aktivnosti povjerio policiji odnosno ovlaštenim službenim osobama na izvršenje u svezi provođenja konkretne kaznene istrage iz čega proizlazi njihova izuzetno proaktivna uloga, posebno na planu prikupljanja potrebnih dokaza. Rukovođenje predstavlja aktivniji odnos tužitelja uz njegovo neposredno i aktivno sudjelovanje u planiranju i izvođenju određenih istražnih radnji, analiziranju, sumiranju itd.; dok nadzor predstavlja na jedan način pasivniji angažman tužitelja u istrazi, u kojem tužitelj inicijativu i dinamiku istrage prepušta ovlaštenim službenim osobama nadzirući pri tom njihov rad u smislu njegove zakonitosti i učinkovitosti i pomažući im u navedenome. (Milošević, Tirić, 2009:48)

Tužitelj se pojavljuje kao jedini ovlašteni autoritet za pokretanje i provođenje istrage⁵ kojom prilikom dolazi do izražaja njegova menadžerska uloga u svezi s rukovođenjem

⁵ Član 35. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine - Prava i dužnosti "(1) Osnovno pravo i osnovna dužnost Tužitelja je otkrivanje i gonjenje počinitelaca kaznenih djela koja su u nadležnosti Suda. (2) Tužitelj ima pravo i dužan da: a) odmah po saznanju da postoje osnovi sumnje da je počinjeno kazneno djelo poduzme potrebite mjere u cilju njegovog otkrivanja i sprovođenja istrage, pronalaženja osumnjičenog, rukovođenja i nadzora nad istragom, kao i radi upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih osoba vezanim za pronalaženje osumnjičenog i prikupljanje izjava i dokaza, b) sprovede istragu sukladno ovom zakonu, c) daje imunitet sukladno članu 84. ovog zakona, d) zahtijeva dostavljanje informacija od strane državnih organa, poduzeća, pravnih i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini, e) izdaje pozive i naredbe i predlaže izdavanje poziva i naredbi sukladno zakonu, f) naredi ovlaštenoj službenoj osobi da izvrši naredbu izdatu od strane Suda sukladno ovom zakonu, g) utvrđuje činjenice potrebite za odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu sukladno članu 197. ovog zakona i o oduzimanju imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom sukladno članu 392. ovog zakona, h) predlaže izdavanje kaznenog naloga sukladno članu 334. ovog zakona, i) podiže i zastupa optužnicu pred Sudom, j) podnosi pravne lijekove, k) obavlja i druge poslove određene zakonom.

istragom, nadzorom nad radom ovlaštenih službenih osoba, kreiranjem strategije postupanja u odnosu na konkretnu kaznenu istragu, izdavanjem zapovijedi i zahtjevom za postupanje ovlaštenim službenim osobama, izborom razmjerno potrebnih kaznenoprocenih radnji koje se imaju poduzeti, kao i u svezi s drugim istražno – dokaznim aktivnostima. Na taj način, doprinosi se osiguranju pravde i pravičnosti kaznenog postupka, kao i osiguranju činjenice da ovlaštene službene osobe poštuju zakonske odredbe koje se odnose na zaštitu prava osoba koje su osumnjičene, pritvorene i koje se ispituju odnosno pretražuju. (Sijerčić i dr., 2005:133-134) Ujedinjenjem pretkaznenog i prethodnog kaznenog postupka u jedinstvenu istragu, pod rukovođenjem ili nadzorom tužitelja, uloga ovlaštenih službenih osoba u istražnom postupku proširena je s inicijatora – podnositelja kaznene prijave (po prethodnome Zakonu o kaznenom postupku) na aktivnog istražnog subjekta. (Simović, 2012:198) Također, kada je u pitanju Bosna i Hercegovina, obavljanje poslova i zadataka na planu sprječavanja i otkrivanja kaznenih djela u isključivoj je nadležnosti policije odnosno ovlaštenih službenih osoba koje u toj otkrivačkoj fazi obavljaju redovne aktivnosti samostalno sukladno s odredbama Zakona o policijskim službenicima⁶ bez nadzora tužitelja. U ovoj fazi ne postoji konekcija policije odnosno ovlaštenih službenih osoba s tužiteljstvom odnosno tužiteljem niti ne postoji obveza policije da izvještava tužiteljstvo o svojim tekućim poslovima i zadacima. "Tužitelj nema mogućnost rukovođenja i upravljanja nad radom ovlaštenih službenih osoba prije saznanja da postoje osnove sumnje da je učinjeno kazneno djelo." (Simović, 2014:46)

Međutim, od trenutka kada postoje osnove sumnje kao skup posrednih činjenica koje upućuju na postojanje određenog kaznenog djela, propisana je obveza izvještavanja tužiteljstva od strane policije o raspoloživim inicijalnim ili početnim obavještenjima odnosno informacijama i podacima koji se odnose na konkretno kazneno djelo i mogućeg počinitelja. U svezi s nadzorom tužitelja nad radom ovlaštenih službenih osoba koji se odnosi na izvještavanje o počinjenju kaznenog djela, u pogledu opsega postupanja, te rokova, odnosno vremena obavještanja tužitelja od strane policije, o poduzetim mjerama u slučaju postojanja osnova sumnje da je počinjeno kazneno djelo, prisutna je različitost koja je determinirana ponajprije težinom kaznenog djela za koje postoje osnove sumnje da je počinjeno, odnosno visinom propisane kazne za to kazneno djelo. Drugim riječima, nije jednak rok, odnosno vrijeme, kao i opseg postupanja policije u pogledu obavještanja tužitelja o počinjenju kaznenog djela ukoliko se radi o kaznenom djelu s propisanom kaznom zatvora do pet ili preko pet godina. Naime, ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora preko pet godina, ovlaštena službena osoba dužna je odmah obavijestiti tužitelja i pod njegovim nadzorom poduzeti potrebne mjere s namjerom da se pronađe počinitelj kaznenog djela, da se spriječi skrivanje ili bijeg osumnjičenog ili suučesnika, da se otkriju i sačuvaju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokazi, te da se prikupe sve informacije koje mogu biti korisne u kaznenom postupku.⁷ Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje je zakonom propisana kazna zatvora do pet godina, ovlaštena službena osoba dužna je obavijestiti tužitelja o svim raspoloživim informacijama,

---

(3) Sukladno st. 1. i 2. ovog člana, svi organi koji učestvuju u istrazi dužni su da o svakoj poduzetoj radnji obavijeste Tužitelja i da postupe po svakom njegovom zahtjevu."

⁶ Službeni Glasnik BiH br. 27/04 s pripadajućim izmjenama i dopunama.

⁷ Član 218. stav 1. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine (Službeni Glasnik BiH br. 36/03 s pripadajućim izmjenama i dopunama).

radnjama i mjerama koje je poduzela najkasnije sedam dana od dana saznanja o postojanju osnova sumnje da je kazneno djelo počinjeno.⁸

Na samom početku primjene novih zakona o kaznenom postupku, na sve četiri razine u Bosni i Hercegovini (državna razina, entiteti Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska, Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine) bili su prisutni brojni problemi praktične prirode u svezi s obavještanjem tužiteljstva od strane policije o postojanju konkretnog kaznenog djela s obzirom na to da u tome razdoblju nije jasno i nedvosmisleno izdiferencirana raspodjela poslova i zadataka između tužiteljstva i policije odnosno ovlaštenih službenih osoba. U određenim situacijama, praktična iskustva u primjeni ovog koncepta istrage ukazuju na to da su ovlaštene osobe bespotrebno "zatrpavale" tužiteljstvo određenim saznanjima odnosno informacijama i podacima obavještajnog karaktera a koje prethodno nisu bar preliminarno provjerene. S druge strane, problem pasivnosti ili profesionalne nezainteresiranosti ovlaštenog tužitelja u odnosu na konkretnu kaznenu istragu, neposredno utječe na pravovremenost u postupanju kao i na učinkovitost u smislu prikupljanja potrebnih dokaza i poduzimanja cjelokupnih istražno – dokaznih aktivnosti usmjerenih u konačnici na djelotvorno vođenje kaznenog postupka. Također, s obzirom na to da ovlaštenu tužitelj u vezi s konkretnom kaznenom istragom značajan dio istražno – dokaznih aktivnosti povjerava na izvršenje ovlaštenim službenim osobama; uslijed opsega navedenih poslova i zadataka (primjena dokaznih radnji, posebne istražne radnje i dr.), zanemaruje se primarna uloga policije odnosno ovlaštenih službenih osoba koja se odnosi na sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela. Na taj se način značajno onemogućava ili značajno smanjuje otkrivačka uloga policije od koje neposredno ovisi iniciranje pokretanja i provođenja kaznene istrage, s obzirom na to da su ovlaštene službene osobe prezauzete u svezi s neposrednim provođenjem istražno – dokaznih aktivnosti koje im nalaže tužiteljstvo; odnosno ovlaštenu tužitelj u svakoj konkretnoj istrazi.

Međutim, s protokom vremena, iskristalizirala se dobra praksa u vezi s pravovremenim, učinkovitim i zakonitim poduzimanjem kaznenoprocenih radnji u istrazi na planu suradnje policije i tužiteljstva i taj proces i danas traje, u zavisnosti od tekućih operativnih potreba koje diktiraju način, opseg i dinamiku poduzimanja određenih kaznenoprocenih radnji. U vezi s nadzorom nad radom ovlaštenih službenih osoba i rukovoditeljskom ulogom ovlaštenog tužitelja kao jedinog ovlaštenog autoriteta sukladno sa zakonom u vezi pokretanja i provođenja kaznenae istrage, postavlja se pitanje uloge rukovoditelja u policijskim agencijama koji su neposredno nadređeni ovlaštenim službenim osobama, poštujući organizacijsku strukturu i hijerarhijski odnos u policijskim agencijama. Prihvatajući činjenicu da ovlaštenu tužitelj neposredno rukovodi istragom i obavlja nadzor nad radom ovlaštenih službenih osoba, onda se uloga rukovoditelja u policijskim agencijama svodi na operativno postupanje u smislu realizacije naredbi i zahtjeva tužiteljstva. Dakle, rukovoditelji u policijskim agencijama ne rukovode istragom s obzirom na to da je ta uloga zakonom propisana ovlaštenom tužitelju, već je njihovo postupanje usmjereno na rukovođenje i organizaciju poslova i zadataka (provedbeni aspekt) u vezi s pravovremenom, učinkovitim i zakonitom realizacijom određene ili konkretne naredbe ili zahtjeva tužitelja (odrediti broj potrebnih timova za realizaciju aktivnosti, operativna taktika postupanja, osiguranje potrebnih materijalno – tehničkih resursa i dr.).

---

⁸ Član 218. stav 3. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

4. PRAVA I DUŽNOSTI OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA

Kao što je već naprijed navedeno, ovlaštene službene osobe imaju proaktivnu ulogu u istrazi s obzirom na to da značajan dio istražno – dokaznih aktivnosti ovlaštenu tužitelj povjerava na postupanje upravo ovlaštenim službenim osobama. Operativna aktivnost ovlaštenih službenih osoba osnovni je i najčešći način otkrivanja kaznenih djela, njihova razjašnjavanja i osiguravanja dokaza. (Korajlić, 2011:52) Tužitelj fizički ne može biti nazočan kada se provode odnosno realiziraju određene istražne aktivnosti, ali je njegova obveza da rukovodi istragom, nadzire realiziranje aktivnosti od strane ovlaštenih službenih osoba, planira aktivnosti i što je najvažnije – u svakom konkretnom slučaju izravno odlučuje i određuje koje se istražne aktivnosti imaju primijeniti odnosno poduzeti. (Karović, 2019:66) Međutim, odredbe Zakona o kaznenom postupku predstavljaju normativni (kaznenoprocen) okvir neposrednog postupanja ovlaštenih službenih osoba u istrazi. Zakonski osnov za neposredno postupanje ovlaštenih službenih osoba predstavlja odredba članka 219. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine kojom je propisano postupanje ovlaštenih službenih osoba na planu otkrivanja kaznenih djela i njihovih počinitelja, te propisuje odgovarajuće mjere i radnje koje se mogu poduzeti u cilju realiziranja zadataka propisanih u članku 218. ovoga Zakona. Radi izvršenja zadataka iz članka 218. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, a u cilju pronalaska počinitelja kaznenog djela, pronalaska tragova i predmeta koji mogu poslužiti kao dokazi, prikupljanja potrebnih obavijesti, ovlaštena službena osoba može poduzeti sljedeće radnje: (1) prikupljati potrebne izjave od osoba; (2) provesti potreban pregled prijevoznih sredstava, putnika i prtljage; (3) ograničiti kretanje na određenom prostoru za vrijeme potrebno da se obavi određena radnja; (4) poduzeti potrebne mjere u vezi s utvrđivanjem identiteta osoba i predmeta; (5) raspisati potragu za osobom i stvarima za kojima se traga; (6) u nazočnosti odgovorne osobe pretražiti određene objekte i prostorije državnih tijela, javnih poduzeća i ustanova, obaviti uvid u određenu njihovu dokumentaciju, (7) kao i poduzeti druge potrebne mjere i radnje.

Pored naprijed navedenih radnji, ovlaštena službena osoba ima zakonsku mogućnost poduzimanja i drugih radnji kao što je zadržavanje, te druge radnje kada su ispunjeni određeni zakonski uvjeti kao što su očevid i vještačenje. Sukladno sa člankom 220. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, ovlaštena službena osoba ima pravo da osobe zatečene na mjestu počinjenja kaznenog djela zadrži radi prikupljanja izjava ako te osobe mogu dati obavijesti važne za kazneni postupak i o tome je dužna obavijestiti tužitelja (najduže do šest sati), fotografirati i uzimati otiske prstiju osobe za koju postoje osnove sumnje da je učinila kazneno djelo i uzimati otiske prstiju od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s tim predmetima. Sukladno sa člankom 221. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, ovlaštena službena osoba, nakon obavještavanja tužitelja, dužna je obaviti očevid i odrediti potrebna vještačenja, osim pregleda, obdukcije i ekshumacije leša. Sukladno s naprijed navedenim, ovlaštena službena osoba može poduzimati gotovo sve radnje dokazivanja pod uvjetom prethodnog obavještavanja tužitelja a u cilju zadovoljenja objektivnog formalnog uvjeta za ocjenu njihove zakonitosti. Također, ovlaštena službena osoba u svezi primjene klasičnih ili tradicionalnih istražnih radnji (pretraga stana, prostorija i osoba⁹ i privremenog oduzimanja predmeta i imovine¹⁰) ali i posebnih istražnih radnji, ima mogućnost

---

⁹ Član 51. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

¹⁰ Član 65. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

sastavljanja i dostavljanja inicijalnog prijedloga za primjenu navedenih radnji ovlaštenom tužitelju koji u svakom konkretnom slučaju (kaznenom predmetu) provodi tužiteljsku ocjenu o tome jesu li zadovoljeni zakonski uvjeti za primjenu predloženih radnji i jesu li te radnje razmjerno potrebne u cilju dokazivanja činjenica u istrazi.

Policijsko tijelo može osobu lišiti slobode ako postoje osnove sumnje da je ta osoba počinila kazneno djelo i ako postoji ma i koji razlog predviđen u članku 132. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine¹¹, ali je policijsko tijelo dužno takvu osobu bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata, dovesti tužitelju. Prilikom dovođenja, policijsko će tijelo obavijestiti tužitelja o razlozima i vremenu lišenja slobode. Uporaba sile prilikom dovođenja dopuštena je sukladno sa zakonom.¹² Međutim, iznimno, kada se radi o kaznenim djelima terorizma, osoba se mora dovesti tužitelju najkasnije u roku od 72 sata.¹³ Zakonodavac je prepoznao opravdanu potrebu da propiše poseban rok odnosno da produži vremensko razdoblje za dovođenje osumnjičene osobe tužitelju kada se radi o kaznenim djelima terorizma s obzirom na kaznenopravnu prirodu i specifičnost navedenih kaznenih djela. O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene pri poduzimanju pojedinih radnji, kao i o predmetima koji su pronađeni ili oduzeti, sastavit će se zapisnik ili službena zabilješka.¹⁴ U pravilu, kada objektivne okolnosti dozvoljavaju, od građana treba prikupljati obavijesti u svezi s konkretnim kaznenim djelom u formi zapisnika a iznimno sastavlja se službena zabilješka koju potpisuje sama ovlaštena službena osoba. Reakcija svjedoka izostaje najčešće zbog: a) straha od počinitelja (koji je često opravdan); b) bojazni da bi svojim postupanjem mogli pogoršati situaciju i posljedice viktimizacije; c) vjerovanja da je netko drugi od očevidaca već poduzeo potrebne aktivnosti, tj. pozvao policiju, službu hitne pomoći i dr. (Ignjatović, Simeunović, 2015:140).

Pored dužnosti i ovlaštenja propisanih ZKP-om, kao *lex generalis*, policijskim službenicima se, u cilju sprječavanja kaznenih djela i održavanja javnog reda i mira, Zakonom o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine, kao *lex specialis*, propisuju sljedeća policijska ovlaštenja: 1. provjera i utvrđivanje identiteta osoba i stvari; 2. obavljanje razgovora; 3. privođenje; 4. potraga za osobama i stvarima; 5. privremeno ograničavanje slobode kretanja; 6. izdavanje upozorenja i zapovijedi; 7. privremeno oduzimanje predmeta; 8. korištenje tuđih vozila i komunikacijskih sredstava; 9. pregled osoba, stvari i prijevoznih sredstava; 10. snimanje na javnim mjestima; 11. uporaba sile; 12. obrada osobnih podataka i

---

¹¹ Razlozi za pritvor "(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila kazneno djelo, pritvor mu se može odrediti: a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva, b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju na to da će ometati kazneni postupak utjecajem na očevice, suučesnike ili prikrivače, c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će učiniti kazneno djelo kojim prijeti, a za ta kaznena djela može se izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, d) u izvanrednim okolnostima, ako se radi o kaznenom djelu za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško s obzirom na način počinjenja ili posljedice kaznenog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda. (2) U slučaju iz stava 1. točke b) ovog člana, pritvor će se ukinuti čim se osiguraju dokazi kojih je pritvor određen."

¹² Član 139. stav 1. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

¹³ Član 139. stav 2. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

¹⁴ Član 219. stav 1. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

vođenje evidencija; 13. zaprimanje prijava.¹⁵

Također, vrlo je važno naglasiti da je usvajanjem i stupanjem na snagu novih zakona o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini, na sve četiri razine obnašanja vlasti, učestalo pozivanje ovlaštenih službenih osoba u svojstvu svjedoka od strane nadležnog tužiteljstva odnosno ovlaštenog tužitelja u svezi sa svjedočenjem o relevantnim činjenicama i okolnostima koje se odnose na prirodu konkretne kaznene stvari. Ovlaštene službene osobe neposredno odgovaraju na pitanja od strane ovlaštenog tužitelja i obrane odnosno branitelja u vezi s poduzetim istražno – dokaznim aktivnostima u istrazi (prikupljene obavijesti od svjedoka, primjena istražnih i posebnih istražnih radnji, sastavljanje određenih informativno-analitičkih pismena i dr.). Poseban aspekt ispitivanja ovlaštenih službenih osoba u tijeku dokaznog postupka predstavlja tendenciju i namjeru obrane da kritički preispita cjelokupne istražno – dokazne aktivnosti u vezi sa zakonitošću postupanja ovlaštenih službenih osoba a posebno aktivnostima na planu (ne)zakonitosti prikupljanja određenih dokaza. Dakle, obrana kritički preispituje sve poduzete istražno – dokazne aktivnosti od trenutka prikupljanja inicijalnih obavijesti o postojanju konkretnog kaznenog djela, pa sve do okončanja kaznene istrage, tj. do saznanja jesu li prilikom primjene kaznenoprocenih radnji zadovoljeni restriktivni zakonski uvjeti. Iz naprijed navedenog proizlazi da okončanjem kaznene istrage nisu prestale aktivnosti ovlaštenih službenih osoba s obzirom na to da se one vrlo često pojavljuju kao svjedoci tužiteljstva, ponajprije u dokaznom postupku kao ključnoj fazi glavne pretrage.

3. ZAKLJUČAK

Usvajanjem i stupanjem na snagu novih zakona o kaznenom postupku 2003. godine, reformirano kaznenoproceno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine pretrpjelo je značajne izmjene koje se prije svega odnose na koncept istrage i radikalno izmijenjenu ulogu kaznenoprocenih subjekata. Usvajanjem i primjenom tužiteljskog koncepta istrage koji se zbog proaktivne uloge policije odnosno ovlaštenih službenih osoba u istrazi naziva i tužiteljsko – policijski koncept, došlo je do značajne izmjene uloga subjekata gdje se tužitelj pojavljuje kao jedini zakonom ovlašteni autoritet za pokretanje i provođenje istrage. Ovaj koncept istrage zahtijeva postojanje standarda osnove sumnje kao stupnja vjerojatnosti koji upućuje na postojanje određenog ili konkretnog kaznenog djela i počinitelja kao neophodan uvjet za pokretanje i provođenje istrage. Sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela primarna je aktivnost ovlaštenih službenih osoba odnosno policije u obnašanju redovitih poslova i zadataka, s obzirom na to da su oni u prilici da prvi prepoznaju i identificiraju određena rizična ponašanja ili određena ponašanja koja ukazuju na postojanje kaznenog djela. Međutim, pored navedene otkrivačke uloge policije, potrebno je naglasiti vrlo važnu i proaktivnu ulogu ovlaštenih službenih osoba u istrazi koje obavljaju izuzetno značajne istražno – dokazne aktivnosti pod rukovoditeljskom ulogom i nadzorom ovlaštenog tužitelja. Naime, od trenutka prikupljanja obavijesti o postojanju određenog kaznenog djela postoji obveza ovlaštenih službenih osoba u vezi obavještavanja tužiteljstva o konkretnom kaznenom događaju te otad i počinju intenzivne istražno – dokazne aktivnosti.

---

¹⁵ Član 10. Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine (Službeni Glasnik BiH s pripadajućim izmjenama i dopunama).

Katalog i izbor kaznenoprocenih aktivnosti koje se imaju primijeniti u određenoj kaznenoj istrazi, prije svega ovisi o tužiteljskoj odluci, s tim da i ovlaštene službene osobe koje su "izvršni servis" tužiteljstvu ponajprije u istražnoj fazi kaznenog postupka, imaju mogućnost inicirati ili predlagati primjenu određenih istražno – dokaznih aktivnosti (npr. iniciranje primjene posebnih istražnih radnji i dr.). Prihvaćajući pravnu prirodu ovog koncepta istrage, evidentno je da se policija ali i druge agencije za provedbu zakona, pojavljuju kao izvršni servisi prije svega tužiteljstva ali i suda u vezi s neposrednom realizacijom određenih istražno – dokaznih aktivnosti (prije svega realizacija naredbi i zahtjeva). Uloga je suda u istrazi pasivna i ona se odnosi na kontrolu zakonitosti postupanja u istrazi u svezi s poštovanjem prava osumnjičenog (izdavanje naredbi za primjenu dokaznih ili tradicionalnih istražnih radnji, posebnih istražnih radnji i dr.), ali se ta uloga ne odnosi na pravnu utemeljenost odluke tužitelja o pokretanju i provođenju konkretne kaznene istrage. Imajući u vidu značajnu ulogu ovlaštenih službenih osoba u svim aspektima njihova djelovanja, a naročito u istražnoj fazi kaznenog postupka, s posebnim naglaskom na prikupljanje pravno relevantnih dokaza od kojih u najvećoj mjeri ovisi položaj tužitelja na glavnoj pretrazi, odnosno u dokaznom postupku u odnosu na osumnjičenog, odnosno optuženog kao drugu, suprotnu stranku u kaznenom postupku – vrlo je važno istaknuti potrebu da se kao prijedlog *de lege ferenda* ubuduće poduzmu aktivnosti na izmjenama obrazovne strukture policijskog kadra u smislu profiliranja, odnosno prilagođavanja visoke stručne spreme policijskih službenika prirodi policijskih poslova i zadataka. Ovo je naročito važno zato što uloga, odnosno aktivnost policije, odnosno ovlaštenih službenih osoba u svim aspektima djelovanja, a naročito aktivnost koja se odnosi na zakonito prikupljanje dokaza od strane ovlaštenih službenih osoba u svakoj konkretnoj kaznenoj istrazi predstavlja, kako je već navedeno, ključnu aktivnost o kojoj ovisi položaj tužitelja na glavnoj raspravi odnosno u dokaznom postupku ali i, u konačnici, krajnji ishod kaznenog postupka. Pored navedenog, zakonima o kaznenom postupku na svim razinama propisana su prava i obveze ovlaštenih službenih osoba u istrazi, uključujući i restriktivne zakonske (materijalne i formalne) uvjete za primjenu klasičnih dokaznih ali i posebnih istražnih radnji. Demokratski koncept rada policije ali i drugih subjekata/agencija za provedbu zakona, obvezuje na humano postupanje s naglaskom na poštovanjem osnovnih ljudskih prava i sloboda svakoga pojedinca, pa tako i na katalog zakonom propisanih prava osumnjičenog odnosno optuženog u kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini.

LITERATURA

1. Bačić, F. (1998). *Kazneno pravo, Opći dio, Peto prerađeno i prošireno izdanje*, Zagreb, Informator.
2. Begović, B. (2014). *Policijska zaštita i kriminal: ekonomska analiza, Kaznena reakcija u Srbiji, IV dio*, U: Ignjatović, Đ., Pravni fakultet, Univerzitet u Beogradu, 99.
3. Bošković, M. (1999). *Kriminološki leksikon*, Novi Sad, IP Matice srpske, Univerzitet u Novom Sadu.
4. Ignjatović, Đ. (2018). *Kriminologija, četrnaesto izdanje*, Beograd, Pravni fakultet, Univerzitet u Beogradu.
5. Ignjatović, Đ., Simeunović - Patić, B. (2015). *Viktimologija, Opšti dio*, Beograd, Pravni fakultet, Univerzitet u Beogradu.

6. Karović, S. (2019). *Kaznenoprocena uloga i položaj tužioca u istrazi u Bosni i Hercegovini (I dio)*, Beograd, Izbor sudske prakse broj 2/2009, IP Glosarijum.
7. Karović, S. (2019). *Kaznenoprocena uloga i položaj tužioca u istrazi u Bosni i Hercegovini (II dio)*, Beograd, Izbor sudske prakse broj 3/2019, IP Glosarijum.
8. Karović, S., Simović, M., (2019). *Savremeno kazneno pravo i mogućnosti politike suzbijanja kriminaliteta – trenutno stanje, perspektive i očekivanja (II dio)*, Beograd, Izbor sudske prakse broj 5/2019, IP Glosarijum.
9. Korajlić, N. (2011). *Kriminalistička metodika, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Tešanj.
10. Krivokapić, V. (2006). *Prevenција kriminaliteta, teorijsko - kriminalistički pristup*, Sarajevo, Fakultet kriminalističkih nauka, Univerzitet u Sarajevu.
11. Milošević, B. Tirić, A. (2009). *Modul 3, Kaznena oblast, Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine.
12. Sijerčić Čolić, H. i dr., (2005). *Komentari zakona o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini, Sarajevo*, Zajednički projekat Vijeća Evrope i Evropske komisije.
13. Simović, M. (2012). *Prava i dužnosti ovlaštenih službenih lica u kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini*, Godišnjak Fakulteta pravnih nauka, godina 8., broj 8, Banja Luka.
14. Simović, M. (2014). *Koncepcija tužilačke istrage u Zakonu o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine: stanje i problemi - Tužilačka istraga, regionalna kaznenoprocena zakonodavstva i iskustva u primjeni, Misijska OEBS-a u Srbiji*.
15. Stojanović, Z. (2016). *Politika suzbijanja kriminaliteta*, Beograd, Pravni fakultet, Univerzitet u Beogradu.
16. Škulić, M. (2011). *Maloljetničko kazneno pravo*, Beograd, Pravni fakultet, Univerzitet u Beogradu.
17. *Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine*, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 3/2003. s pripadajućim izmjenama i dopunama.
18. *Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine*, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 27/2004. s pripadajućim izmjenama i dopunama.

Summary

Sadmir Karović, Suad Orlić

Revealing, Investigative and Evidentiary Role of Authorised Officials in Criminal Proceedings in Bosnia and Herzegovina

Respecting the nature of the tasks, the prevention and detection of crime is the primary activity of the police authorised officials who have the real possibility that their presence on the ground or indirectly to collect initial notice of the existence of a criminal offence. The reform process of the criminal procedural legislation last two decades, not only in Bosnia and Herzegovina increased in the region and resulted in the introduction and implementation of new legal issues inherent in the Anglo - Saxon legal tradition. Following the above, reformed criminal legislation of Bosnia and Herzegovina has undergone significant changes in the investigation, accepting of the concept of prosecutorial investigation, which is due to the extremely proactive role of the police in the investigation also called prosecutorial-police concept. Revealing the role of the police is the initial activity focused on satisfying the standard for suspicion required for the initiation and conduction of investigations. Prosecutorial and police concept of investigation has important evidentiary investigation activities entrusted to authorised personnel who are under the supervision of the acting prosecutor, which indicates their very proactive role in the investigation. Legal rights and duties of the authorised framework immediate actions of detection, investigation and solving of crimes. Also, the concept of democratic policing and other law enforcement entities are committed to the consistent implementation of the law with a pronounced tendency of humanisation in treatment and of protection of fundamental human rights and freedoms of every individual.

Keywords: police, prosecution, prosecutorial and police concept of investigation, authorised officers.